

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра інформаційного права та юридичної журналістики

08-04-07М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Міжнародне кримінальне право»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та
другого (магістерського) рівня
всіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП
всіх форм навчання

Схвалено
науково-методичною радою НУВГП
Протокол № 11 від 20.11.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти «Міжнародне кримінальне право» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня всіх освітньо-професійних програм спеціальностей НУВГП усіх форм навчання. [Електронне видання] / Сахнюк В. В. – Рівне : НУВГП, 2024. – 28 с.

Укладач: *Сахнюк Віта Володимирівна*, доктор філософії з права, доцентка кафедри інформаційного права та юридичної журналістики.

Відповідальна за випуск: *Мітчук Ольга Андріївна*, доктор наук із соціальних комунікацій, професорка кафедри інформаційного права та юридичної журналістики.

Вчений секретар науково-методичної ради Костюкова Т. А.

© В. В. Сахнюк, 2024
© НУВГП, 2024

Зміст

ПЕРЕДМОВА	4
1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА	4
1.1. Опис освітньої компоненти	4
1.2. Тематика практичних занять	6
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики.....	7
1.4. Критерії та шкала оцінювання	7
2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	9
3. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	21
4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	22
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	24

Передмова

Освітня компонента «Міжнародне кримінальне право» є важливою складовою для поглиблення правничих знань та формування спеціалізованих компетенцій у сфері міжнародного права. Вивчення цієї дисципліни сприятиме розширенню світогляду та формуванню індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти «Міжнародне кримінальне право» розроблені для забезпечення комплексного та системного розуміння основних аспектів міжнародного кримінального права. Ці методичні матеріали охоплюють ключові питання, зокрема принципи юрисдикції, міжнародну кримінальну відповідальність, основні види міжнародних злочинів, таких як геноцид, злочини проти людяності, воєнні злочини та агресія, а також роль міжнародних органів кримінальної юрисдикції.

Міжнародне кримінальне право відіграє важливу роль у формуванні правової свідомості майбутніх юристів та їхньої здатності розв'язувати складні міжнародні правові конфлікти. Завдяки цим методичним вказівкам, студенти зможуть опанувати основи міжнародної кримінальної відповідальності, структуру і функції Міжнародного кримінального суду, а також вивчити питання міжнародної співпраці у боротьбі зі злочинністю.

Пропоновані методичні вказівки допоможуть зорієнтуватися в підготовці до практичних занять, організувати самостійну роботу та поглибити знання у сфері міжнародного кримінального права.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис освітньої компоненти

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів цілісного уявлення про міжнародне кримінальне право як галузь права, що регулює притягнення до відповідальності за найтяжчі злочини міжнародного характеру. Дисципліна спрямована на

розвиток знань про міжнародні кримінальні суди та трибунали, міжнародну кримінальну юрисдикцію, міжнародні кримінальні злочини, принципи правосуддя.

Основними *завданнями* освітньої компоненти «Міжнародне кримінальне право» є:

- вивчення правової природи та джерел міжнародного кримінального права;
- встановлення юрисдикції в міжнародному кримінальному праві;
- аналіз практики міжнародних кримінальних судів і трибуналів;
- оцінка норм міжнародного кримінального права у національному кримінальному законодавству;
- вивчення та характеристика злочинів в міжнародному кримінальному праві.

Компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур міжнародного судочинства.

Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)

Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм міжнародного кримінального права.

Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

Осмысливати, аналізувати різні правові явища і факти щодо юридичної відповідальності.

Знаходити самостійне вирішення щодо застосування чинного законодавства України у частині юридичної відповідальності.

Оцінювати правові норми щодо юридичної відповідальності з точки зору їх відповідності принципам права та законності.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин лекцій	К-сть годин практ
Модуль 1			
1.	Тема 1. Міжнародне кримінальне право: загальна характеристика	2	2
2.	Тема 2. Юрисдикція в міжнародному кримінальному праві	2	2
3.	Тема 3. Злочини в міжнародному кримінальному праві	2	2
4.	Тема 4. Воєнні злочини як серйозні порушення норм міжнародного гуманітарного права	2	2
5.	Тема 5. Міжнародні органи кримінальної юрисдикції	2	1
6.	Тема 6. Міжнародний кримінальний суд	2	1

7.	Тема 7. Злочину міжнародного характеру: загальна характеристика	2	2
8.	Тема 8. Форми міжнародної співпраці у протидії злочинності	2	2
	Всього	16	14

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань здобувачів освіти з освітньої компоненти проводиться у формах:

- усного опитування на практичних заняттях;
- оцінки за написання есе та участь в обговоренні проблемних питань;
- аналіз та складання правових документів;
- оцінка виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з освітньої компоненти «Кримінальне право» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених силябусом освітньої компоненти;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом освітньої компоненти, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань;
- аналіз та складання правових документів;
- написання есе та тез.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% – завдання не виконано;

40% – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача освіти не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Не зараховано з можливістю повторного складання
1-34 балів	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 1

Практичне заняття 1. Міжнародне кримінальне право: загальна характеристика

План заняття:

1. Історичні аспекти становлення міжнародного кримінального права
2. Поняття та предмет міжнародного кримінального права
3. Джерела міжнародного кримінального права
4. Принципи міжнародного кримінального права
5. Санкції в міжнародному кримінальному праві: поняття, види

Питання для самоконтролю:

1. Які основні етапи розвитку міжнародного кримінального права ви можете виокремити в історичному контексті?
2. Які події сприяли формуванню міжнародного кримінального права як окремої галузі права?
3. Що таке міжнародне кримінальне право, і чим воно відрізняється від внутрішнього кримінального права держав?
4. Що входить до предмета міжнародного кримінального права?
5. Які основні джерела міжнародного кримінального права ви можете назвати? Як вони співвідносяться між собою?
6. Назвіть та охарактеризуйте основні принципи міжнародного кримінального права.
7. Як принцип «індивідуальної кримінальної відповідальності» впливає на притягнення до відповідальності осіб за міжнародні злочини?
8. Які існують види санкцій в міжнародному кримінальному праві та в яких випадках вони застосовуються?

9. Яка роль міжнародних трибуналів та Міжнародного кримінального суду в застосуванні санкцій за міжнародні злочини?

Завдання 1. Вкажіть п'ять основних принципів міжнародного кримінального права та поясніть їх значення через конкретні приклади.

Назва принципу	Зміст принципу	Приклад практичного застосування	Міжнародний акт, де закріплений принцип

Завдання 2. Проаналізуйте Статут Нюрнберзького трибуналу і дайте відповіді на наступні запитання:

1. Які злочини були визначені у Статуті Нюрнберзького трибуналу як міжнародні злочини?

2. Як Статут Нюрнберзького трибуналу вплинув на формування сучасного міжнародного кримінального права?

3. Що таке "злочини проти людяності" за визначенням Статуту, і в чому полягає їхня специфіка порівняно з воєнними злочинами?

4. Як Статут Нюрнберзького трибуналу визначає принцип індивідуальної кримінальної відповідальності?

5. Яке значення має положення Статуту про відмову в застосуванні імунітету державних посадових осіб?

6. Які процесуальні гарантії для обвинувачених були передбачені Статутом Нюрнберзького трибуналу?

7. Як Статут Нюрнберзького трибуналу відноситься до принципу «*nullum crimen sine lege*»?

8. Чим відрізняється підхід Нюрнберзького трибуналу до співучасті у вчиненні міжнародних злочинів від національних систем кримінального права?

Завдання 3. Перегляньте відео за посиланням:
[https://www.youtube.com/watch?v=dg_GJW-UNvs&list=PL -
HpbR2biV76-mxjOLYJPiE9pgF6mRNs&index=2](https://www.youtube.com/watch?v=dg_GJW-UNvs&list=PL-NpbR2biV76-mxjOLYJPiE9pgF6mRNs&index=2)

Література (основна: 14, 15, 16, 17; допоміжна: 3, 4, 11, 16, 18).

Практичне заняття 2. Юрисдикція в міжнародному кримінальному праві

План заняття:

1. Поняття юрисдикції в міжнародному кримінальному праві.
2. Види юрисдикції в міжнародному кримінальному праві.
3. Універсальна юрисдикція держав щодо міжнародних злочинів в міжнародному кримінальному праві.
4. Юрисдикція України щодо міжнародних злочинів.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке юрисдикція в міжнародному кримінальному праві, і як вона визначається?
2. Які існують види юрисдикції в міжнародному кримінальному праві? Чим вони відрізняються?
3. Як пояснюється принцип територіальної юрисдикції в міжнародному праві?
4. Що таке принцип національної юрисдикції (активної і пасивної персональної юрисдикції) і в яких випадках він застосовується?
5. Що мається на увазі під принципом захисту (захисної юрисдикції) і які ситуації підпадають під його застосування?
6. Які критерії та умови застосування принципу універсальної юрисдикції щодо міжнародних злочинів?

7. Як принцип універсальної юрисдикції застосовується до воєнних злочинів, геноциду та злочинів проти людяності?

8. У яких випадках держави можуть застосовувати універсальну юрисдикцію до іноземних громадян за вчинення міжнародних злочинів?

9. Як Україна реалізує свою юрисдикцію щодо міжнародних злочинів, і які норми національного законодавства це регулюють?

10. Які міжнародні угоди та договори передбачають встановлення універсальної юрисдикції для боротьби з міжнародними злочинами?

11. Як юрисдикція Міжнародного кримінального суду (МКС) відрізняється від національної юрисдикції держав?

12. Як співвідносяться національна та міжнародна юрисдикція при розслідуванні та покаранні за міжнародні злочини, наприклад, через принцип комплементарності в МКС?

Завдання 1. Заповніть таблицю

Вид юрисдикції	Критерії застосування	Приклади застосування

Література (основна: 4, 14; допоміжна: 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 16, 17, 18).

Практичне заняття 3. Злочини в міжнародному кримінальному праві

План заняття:

1. Загальна характеристика міжнародних злочинів.
2. Склад злочину в міжнародному кримінальному праві.
3. Види міжнародних злочинів у міжнародному кримінальному праві.

4. Злочин геноциду.
5. Злочини проти людяності.
6. Злочин агресії.
7. Співвідношення міжнародного гуманітарного права та міжнародного кримінального права.
8. Принципи міжнародного гуманітарного права.
9. Відповідальність за порушення норм міжнародного гуманітарного права.
10. Характеристика елементів воєнних злочинів: збройний конфлікт, зв'язок, серйозне порушення норм міжнародного гуманітарного права.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке міжнародний злочин і як він відрізняється від інших видів злочинів?
2. Які є основні елементи складу злочину в міжнародному кримінальному праві?
3. Як визначається суб'єкт міжнародного злочину, і які категорії осіб можуть нести кримінальну відповідальність за такі злочини?
4. Яка різниця між об'єктивною та суб'єктивною стороною складу міжнародного злочину?
5. Які основні види міжнародних злочинів визначені в міжнародному кримінальному праві?
6. Що таке геноцид, і які дії кваліфікуються як склад цього злочину відповідно до Конвенції про запобігання геноциду?
7. Як визначаються злочини проти людяності? Які дії можуть бути кваліфіковані як такі злочини?
8. У чому полягає специфіка складу злочинів проти людяності порівняно з іншими міжнародними злочинами?
9. Що таке злочин агресії, і як він був визначений у Римському статуті Міжнародного кримінального суду?
10. Які критерії для встановлення факту агресії і як визначається відповідальність за цей злочин?

11. Як міжнародні трибунали, наприклад, Нюрнберзький або Трибунал по Югославії, кваліфікували та розглядали злочини геноциду та злочини проти людяності?

12. Як злочин агресії відрізняється від інших видів міжнародних злочинів за своїм характером та наслідками?

13. Яке співвідношення між міжнародним гуманітарним правом та міжнародним кримінальним правом, і в чому полягає їхня взаємодія?

14. Які основні принципи міжнародного гуманітарного права? Наведіть приклади кожного з них.

15. Яка роль міжнародного гуманітарного права у захисті цивільних осіб під час збройних конфліктів?

16. Як визначається "воєнний злочин" у міжнародному праві, і які його основні складові?

17. Які критерії встановлюють серйозність порушень норм міжнародного гуманітарного права?

18. Які є основні міжнародні договори та угоди, що регулюють питання воєнних злочинів?

19. Які види відповідальності існують за порушення норм міжнародного гуманітарного права?

20. Які елементи збройного конфлікту необхідні для кваліфікації певних дій як воєнних злочинів?

21. Що означає термін "зв'язок" у контексті воєнних злочинів і як він впливає на встановлення відповідальності?

22. Які приклади серйозних порушень норм міжнародного гуманітарного права можуть бути класифіковані як воєнні злочини?

23. Які міжнародні трибунали розглядали справи про воєнні злочини, і якими були їхні рішення?

24. Як міжнародні механізми забезпечують відповідальність за воєнні злочини та їхнє покарання на рівні міжнародного кримінального права?

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 1, 3, 4, 8, 11, 12, 16, 18).

Практичне заняття 4. Міжнародні органи кримінальної юрисдикції

План заняття:

1. Історія створення міжнародних органів кримінальної юрисдикції.
2. Нюрнберзький трибунал.
3. Токійський трибунал.
4. Трибунал щодо колишньої Югославії.
5. Трибунал щодо Руанди.
6. Створення та діяльність гібридних судів (Сьєрра-Леоне, Східний Тимор).
7. Надзвичайні палати в судах Камбоджі. Взаємодія міжнародних та національних систем правосуддя.

Питання для самоконтролю:

1. Які історичні передумови створення перших міжнародних органів кримінальної юрисдикції?
2. Що стало приводом для створення Нюрнберзького трибуналу, і які злочини він розглядав?
3. Яким було значення Токійського трибуналу для становлення міжнародного кримінального права?
4. Які злочини розглядав Трибунал щодо колишньої Югославії, і які були основні результати його діяльності?
5. У чому полягали завдання та юрисдикція Трибуналу щодо Руанди?
6. Якими були основні досягнення Трибуналу щодо колишньої Югославії та Трибуналу щодо Руанди для розвитку міжнародного правосуддя?
7. Які причини спонукали до створення гібридних судів, наприклад, в Сьєрра-Леоне та Східному Тиморі?
8. Якими особливостями характеризуються гібридні суди порівняно з традиційними міжнародними трибуналами?
9. Що таке Надзвичайні палати в судах Камбоджі і які злочини вони розглядали?

10. Як взаємодіють міжнародні та національні системи правосуддя у рамках діяльності Надзвичайних палат у Камбоджі?

11. У чому полягає значення Нюрнберзького та Токійського трибуналів для встановлення міжнародних стандартів у кримінальному праві?

12. Якими були ключові правові принципи, встановлені Нюрнберзьким трибуналом?

13. Які основні труднощі виникають при організації та функціонуванні міжнародних органів кримінальної юрисдикції?

14. Як гібридні суди сприяють захисту прав людини в країнах, де вони створені?

15. Які існують моделі взаємодії міжнародних і національних судів у розслідуванні та розгляді міжнародних злочинів?

Завдання 1. Заповніть таблицю

Назва трибуналу та рік заснування	Юрисдикція та види злочинів	Основні досягнення

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 3, 4, 8, 11, 16, 18).

Практичне заняття 5. Міжнародний кримінальний суд

План заняття:

1. Історія створення та правова база діяльності Міжнародного кримінального суду (Римський статут).

2. Структура Міжнародного кримінального суду: органи та їх функції.

3. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду: предметна юрисдикція, просторова юрисдикція, часова юрисдикція, персональна юрисдикція.

4. Прецедентні справи Міжнародного кримінального суду та їх вплив на розвиток міжнародного права.

5. Україна та Міжнародний кримінальний суд.

Питання для самоконтролю:

1. У якому році був підписаний Римський статут?
2. Яка мета створення Міжнародного кримінального суду?

3. Які злочини входять до предметної юрисдикції Міжнародного кримінального суду?

4. Що таке Римський статут, і які основні принципи він встановлює?

5. Скільки держав підписали Римський статут на момент його прийняття?

6. Які органи входять до структури Міжнародного кримінального суду?

7. Які функції виконує Канцелярія прокурора в МКС?

8. Що таке просторова юрисдикція МКС і як вона визначається?

9. Які функції має Секретаріат МКС?

10. Яким чином здійснюється персональна юрисдикція МКС?

11. Яка країна першою звернулася до МКС у зв'язку зі злочинами проти людяності?

12. Яким чином прецедентні справи МКС впливають на міжнародне право?

13. Що передбачає співпраця України з Міжнародним кримінальним судом?

14. Які обмеження накладає Римський статут на юрисдикцію МКС?

15. Чому Україна не є повноправним членом Римського статуту?

Завдання 1. Порівняйте юрисдикційні обмеження МКС з національними кримінальними судами. Які з них є жорсткішими та чому?

Завдання 2. Проведіть аналіз однієї прецедентної справи МКС і поясніть її вплив на міжнародне кримінальне право.

Завдання 3. Визначте переваги та недоліки участі України в МКС, зважаючи на поточну ситуацію.

Література (основна: 11, 14; допоміжна: 3, 4, 11, 13, 14, 15, 16, 18).

Практичне заняття 6. Злочину міжнародного характеру: загальна характеристика

План заняття:

1. Поняття злочинів міжнародного характеру.
2. Класифікація злочинів міжнародного характеру.
3. Піратство, торгівля людьми, тероризм, корупція, кіберзлочинність, екологічні злочини як приклади злочинів міжнародного характеру.
4. Міжнародні механізми боротьби із злочинами міжнародного характеру.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке злочини міжнародного характеру?
2. Чим злочини міжнародного характеру відрізняються від міжнародних злочинів?
3. Які основні риси мають злочини міжнародного характеру?
4. Які типи злочинів міжнародного характеру можна виділити?
5. Чому піратство вважається злочином міжнародного характеру?
6. Як міжнародне право класифікує тероризм?

7. Які методи використовуються для протидії торгівлі людьми на міжнародному рівні?
8. Чому кіберзлочинність вважається однією з глобальних загроз?
9. Які заходи міжнародні організації застосовують для боротьби з корупцією?
10. Як екологічні злочини впливають на міжнародну безпеку?
11. Які міжнародні документи регулюють боротьбу з торгівлею людьми?
12. Як ООН сприяє боротьбі з піратством?
13. Які організації займаються боротьбою з тероризмом на глобальному рівні?
14. Які приклади екологічних злочинів мають міжнародний резонанс?
15. Яким чином міжнародні механізми сприяють зниженню кіберзлочинності?

Завдання 1. Виберіть приклад міжнародної співпраці у сфері протидії тероризму. Проаналізуйте його ефективність.

Завдання 2 Проведіть порівняльний аналіз міжнародних і національних механізмів боротьби з екологічними злочинами.

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 3, 4, 5, 7, 11, 16, 18).

Практичне заняття 7. Форми міжнародної співпраці у протидії злочинності

План заняття:

1. Міжнародні універсальні органи та інституції з боротьби зі злочинністю.
2. Міжнародні договори та конвенції, що регулюють співпрацю держав у боротьбі зі злочинністю.
3. Видача злочинців (екстрадиція) як механізм міжнародної співпраці.

4. Механізми правової допомоги у міжнародних кримінальних справах.
5. Міжнародні стандарти дотримання прав людини у кримінально-правовій сфері.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні міжнародні органи займаються боротьбою зі злочинністю?
2. Що таке Інтерпол, і які його функції в боротьбі зі злочинністю?
3. Які основні цілі Офісу ООН з наркотиків і злочинності (UNODC)?
4. Як Європол сприяє протидії міжнародній злочинності?
5. Що таке міжнародний договір у сфері боротьби зі злочинністю?
6. Назвіть основні міжнародні конвенції у сфері боротьби з організованою злочинністю.
7. Яка роль Конвенції ООН проти корупції у міжнародній співпраці?
8. Що таке екстрадиція, і які її основні етапи?
9. У яких випадках держава може відмовити в екстрадиції?
10. Що таке правова допомога у кримінальних справах, і як вона надається на міжнародному рівні?
11. Які механізми міжнародної правової допомоги діють у кримінальних справах?
12. Які права людини повинні дотримуватися під час екстрадиції?
13. Як міжнародні стандарти дотримання прав людини регулюють роботу органів правосуддя?
14. Яким чином ООН підтримує дотримання прав людини у кримінально-правовій сфері?
15. Які принципи забезпечують захист прав підозрюваних та обвинувачених у міжнародних кримінальних справах?

Завдання 1. Дослідіть і підготуйте порівняльний аналіз роботи Інтерполу та Європолу у протидії міжнародній злочинності.

Завдання 2. Розгляньте випадок екстрадиції між двома країнами, поясніть, як було дотримано або порушено права обвинуваченого.

Завдання 3. Оберіть міжнародну конвенцію у сфері протидії злочинності, проаналізуйте її положення і вплив на співпрацю між державами.

Завдання 4. Підготуйте огляд міжнародних стандартів дотримання прав людини у кримінальному праві та їх роль у міжнародній правовій допомозі.

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 14, 15, 16, 17; допоміжна: 2, 3, 4, 5, 8, 11, 16, 18, 19).

3. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню здобувачами освіти матеріалу з освітньої компоненти «Міжнародне кримінальне право» та формуванню у них навичок та вмій одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи є:

– доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;

– підготовка до практичних (семінарських) занять, виконання завдань по темах практичних занять;

– підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;

– робота в інформаційних мережах;

– самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення доповідей, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності здобувачів освіти у сесію.

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Однією з форм організації навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи є індивідуальна робота здобувачів освіти. Індивідуальна робота студентів з освітньої компоненти «Міжнародне кримінальне право» передбачає написання реферату та створення презентації на одну з обраних тем.

Теми для написання рефератів (створення презентацій):

1. Історичний розвиток міжнародного кримінального права
2. Міжнародний кримінальний суд: структура, функції, юрисдикція
3. Поняття та класифікація міжнародних злочинів
4. Геноцид як міжнародний злочин
5. Воєнні злочини: поняття, види, відповідальність
6. Злочини проти людяності: історія виникнення та практика
7. Акти агресії як злочини міжнародного характеру
8. Роль ООН у боротьбі з міжнародними злочинами
9. Концепція індивідуальної кримінальної відповідальності в міжнародному праві
10. Вплив Нюрнберзького процесу на розвиток міжнародного кримінального права
11. Міжнародний кримінальний трибунал для колишньої Югославії: значення і справи
12. Міжнародний кримінальний трибунал для Руанди: юрисдикція та рішення
13. Міжнародний механізм залишкових трибуналів: цілі і функції
14. Принцип комплементарності у Міжнародному кримінальному суді

15. Система міжнародного розшуку злочинців (Інтерпол, Європол)
16. Роль Міжнародного кримінального суду у захисті прав людини
17. Міжнародні стандарти у кримінально-правовій сфері
18. Процедури екстрадиції та міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю
19. Торгівля людьми як міжнародний злочин
20. Принцип *non bis in idem* у міжнародному кримінальному праві
21. Міжнародна кримінальна відповідальність за кіберзлочини
22. Вплив прецедентів МКС на міжнародне кримінальне право
23. Боротьба з тероризмом на міжнародному рівні
24. Захист свідків у міжнародних кримінальних процесах
25. Міжнародні договори та конвенції у сфері протидії організованій злочинності
26. Роль МКС у попередженні воєнних злочинів
27. Принцип універсальної юрисдикції у міжнародному кримінальному праві
28. Міжнародна правова допомога у кримінальних справах
29. Проблеми виконання рішень Міжнародного кримінального суду
30. Механізми притягнення до відповідальності за екологічні злочини
31. Міжнародні механізми протидії корупції
32. Роль ООН у міжнародній правовій допомозі
33. Проблеми правового статусу жертв у міжнародному кримінальному праві
34. Проблеми імплементації Римського статуту в національне законодавство
35. Виклики юрисдикції МКС щодо злочинів агресії

36. Міжнародні стандарти дотримання прав підсудних
37. Спеціалізовані трибунали для боротьби зі злочинами міжнародного характеру
38. Конвенція ООН проти корупції і її вплив на міжнародну співпрацю
39. Боротьба з відмиванням коштів у міжнародному праві
40. Роль регіональних організацій у протидії міжнародній злочинності
41. Проблеми ефективності міжнародної правової допомоги
42. Питання гібридних судів у міжнародному праві
43. Принцип невидачі громадян та його вплив на міжнародне право
44. Вплив МКС на національне правосуддя
45. Міжнародне кримінальне право в контексті збройних конфліктів
46. Принципи правосуддя та справедливості в міжнародному кримінальному праві
47. Особливості процесуального права у міжнародних кримінальних трибуналах
48. Екологічні злочини у міжнародному праві: конвенції та прецеденти
49. Виклики дотримання прав людини у міжнародних кримінальних провадженнях
50. Роль Міжнародного кримінального суду у боротьбі з гендерними злочинами

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
2. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової

відмітної емблеми (Протокол III), від 8 грудня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text

3. Додатковий протокол Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів міжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text

4. Європейська конвенція з прав людини від 04.11.1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

5. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text.

6. Конвенція про боротьбу із захопленням заручників 1979 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_087#Text

7. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155#Text

8. Конвенція про захист цивільного населення під час війни 1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text

9. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_712#Text

10. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text\(дата](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text(дата) звернення: 17.01.2023).

11. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131.

12. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text

13. Проект Кримінального кодексу України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>

14. Римський статут Міжнародного кримінального суду 1998 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text

15. Статут Міжнародного військового трибуналу для Далекого Сходу 1946 р. URL: <https://docs.cntd.ru/document/902053853>

16. Статут Міжнародного кримінального трибуналу щодо колишньої Югославії 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/995_711#Text

17. Статут Міжнародного кримінального трибуналу щодо Руанди 1994 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_d65#Text

Додаткова:

1. Аносова Ю. В. Юрисдикція міжнародних судових органів щодо злочину геноциду : дис... канд. юрид. наук: 12.00.11. Київ, 2018. 270 с.

2. Буняк В. С. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право: наук. практ. посіб. / відп. ред. В. С. Ковальський. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 156 с.

3. Гринчак В. А., Земан І. В., Когутич І. І., Марін О. К. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності) : підручник. Харків : Право. 2019. 440 с.

4. Гутник В. Міжнародний кримінальний суд: навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2023. 194 с.

5. Дідківська Г. В. Кримінологічна характеристика участі України в системі запобігання міжнародної злочинності: монографія. Вінниця : ТВОРИ, 2019. 356 с.

6. Дрьоміна Н. В. Юрисдикція міжнародних кримінальних судів і трибуналів : монографія. Одеса : Фенікс, 2006. 223 с.

7. Житний О. О., Ральченко І. М. Кримінальна відповідальність за злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист (національно-правовий вимір) : монографія. Харків : ТОВ «В ділі», 2017. 256 с.

8. Карвацька С. Б. Інтерпретація міжнародного права: доктрина і практика : монографія. Київ ; Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича, 2019. 504 с.

9. Кримінальне право України : навч. посіб. для підготовки до ЗНО (ЄФВВ) для вступу на магістратуру / І. М. Сопілко, С. Я. Лихова, Т. Д. Лисько. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 456 с.
10. Кузьмін Е. Е. Міжнародне кримінальне право: від злочину до покарання? *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2024 № 67. С. 64–77.
11. Міжнародне кримінальне право (співробітництво держав у протидії злочинності) : підручник / В. А. Гринчак та ін.; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Юрид. ф-т. Харків : Право, 2019. 440 с.
12. Павленко І. В. Особливості юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо злочинів проти людяності теоретико-правовий аспект. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2020. № 2. Том 31(70). Ч. 3. С. 207–212.
13. Пилипенко В. П. Деякі питання співробітництва України та Міжнародного кримінального Суду правові аспекти. *Право і суспільство*. 2021. № 1. С. 273–277.
14. Садова Т. С. Щодо характеристики воєнних злочинів у Римському статуті Міжнародного кримінального суду. Збір. тез доп. студ., аспір. та здобув. – учасн. 76-ї звіт. конф. Одеського нац. ун-ту імені І. І. Мечникова. Секція економічних і правових наук (Одеса, 26-28 квіт. 2020 р.). Одеса : Фенікс, 2021. С. 79–82.
15. Сенаторова О. В. «Міжнародний кримінальний суд: в чому проблеми юрисдикції щодо війни в Україні та як їх вирішити?» / сайт Центру Міжнародного Гуманітарного Права і Перехідного Правосуддя. 28 жовтня 2020 р. URL: <https://ihlaw.org/mizhnarodnyj-kryminalnyj-sud-ukrayina>
16. Сироїд Т. Л. Міжнародне кримінальне право : підручник / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : Право, 2023. 512 с.
17. Славко А. С. Окремі питання юрисдикції міжнародного кримінального суду. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2014. №1 (10). С. 77–81.

18. Теорія та практика міжнародного кримінального права : підручник / Зелінська Н. А., Андрейченко С. С., Дрьоміна-Волок Н. В., Коваль Д. О.; за ред. проф. Зелінської Н.А. Одеса : Фенікс, 2017. 582 с.

19. Філіппов С. О. Протидія транскордонній злочинності: глобальний контекст і реалії України : монографія. Одеса : Фенікс, 2019. 452 с.

20. Хавронюк М. І. Кримінальна відповідальність за порушення законів та звичаїв війни: двадцять запитань та відповідей. Сайт ЦППР URL : <https://pravo.org.ua/blogs/kryminalna-vidpovidalnist-za-porushennya-zakoniv-ta-zvyчайiv-vijny-dvadtsyat-zapytan-ta-vidpovidej>.

21. Хавронюк М. І. Сучасне загальноєвропейське кримінальне законодавство: проблеми гармонізації : монографія. К. : Істина, 2005. 264 с.

22. Яворський Я. Т. Повноваження прокурора міжнародного кримінального суду щодо порушення розслідування. *Європейські перспективи*. 2013. № 1. С. 166–171.